

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXX. De annuntiatione beatæ Virginis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

debili iuro ex Germania Romam, & non de necessario simpliciter vel necessario, sine quo non potest perueniri ad finem. Nam constat, quod neque simpliciter necessaria est annuntiatio, quia oppositum non implicat contradictoria: neque sicut nauis ad transcendendum mare: quia poterat incarnari uerbum Dei absque prauiam annuntiatione: sed an fuerit necessaria annuntiatione, ita quod sine illa prauiam non bene fuisset facta incarnatio, quaeritur.

¶ In corpore unica est conclusio. Congruum fuit beate Virgini annuntiatione, quod esset Christum conceptura. Vbi nota, quod necessitas congruitatis respondet quaestio. Probatur conclusio quadrupliciter. Et omnia in litera clara sunt, duobus notatis.

¶ Primum est in prima ratione, quod quia diuina prouidentia disponit omnia suauiter, quemadmodum conceptio naturalis hominum praue nit a mentis opere, quo homines ad concipiendum per generationis actum conueniunt, ita beata Virgo in utero conceptura de Spiritu sancto, in mente erat prius monenda, ut prius conciperet in mente, quam in uentre, sicut etiam aliae matres prius concipiunt in affectu, quam in utero.

¶ Alterum est in secunda ratione, quod maior certitudo huius mysterii in beata Virgine causata est ex prauiam annuntiatione, quam si non, aut post fuisset de hoc instructa: quia prioritas annuntiationis attentam illam reddebat ad actum primum huius mysterii, ad quod non aduertisset, aut non ita aduertisset si non fuisset prius sibi nuntiatum. Attentio autem & eleuatio mentis maior, certio rem reddit.

¶ In responsione ad primum, cum autem audis prophetiam praedestinationis compleri sine nostro arbitrio causante, non intelligas omnem ab arbitrio nostro excludi causalitatem circa rem praedestinatum: quonia hoc falsum esset: causamus siquidem nostro arbitrio multa pra-

3. di. 2. q. 4.
arti. 1. q. 1. &
di. 20. ar. 4.

ET CIRCA hoc quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum conteniens fuerit ei annuntiatione, quod in ea generandum erat.

¶ Secundo, Per quem erat ei hoc annuntiatione.

¶ Tertio, Per quem modum ei annuntiatione debebat.

¶ Quarto, De ordine annuntiationis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum necessarium fuerit annuntiatione beate Virgini quod in ea erat generandum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit necessarium beate Virgini annuntiatione, quod in ea fieri erat. Annuntiatione enim ad hoc solum necessaria esse videbatur, ut virginis consensus haberetur: sed consensus eius non uidetur necessarius fuisse: quia conceptus Virginis praenuntiatum fuit prophetia praedestinationis, qua sine nostro completur arbitrio, ut dicit quaedam glo. Matth. primo. Non ergo necessarium fuit, quod talis annuntiatione fieret.

¶ 2. Praeterea. Beata uirgo incarnationis fidem habebat, sine qua nullus esse poterat in statu salutis: quia ut dicitur Rom. 3. Iustitia Dei per fidem est Iesu Christi: sed deo, quod aliquis per certitudinem credit, non indiget ulterius instrui. ergo beata Virgini non fuit necessarium, ut ei incarnatio filii Dei annuntiatione.

¶ 3. Praeterea. Sicut beata Virgo corporaliter Christum concepit, ita & quilibet sancta anima concepit ipsum spiritualiter. Unde Apost. dicit Gal. 3. Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur Christus in uobis: sed illis, qui spiritualiter debet Christum concipere, talis conceptio non annuntiatione. ergo nec beata Virgini fuit annuntiatione, quod esset in utero conceptura filium Dei.

SED CONTRA est, quod habetur Luc. 1. quod angelus dixit ei, Ecce concipies in utero, & paries filium.

RESPON. Dicendum, quod congruum fuit beate Virgini annuntiatione, quod esset Christum conceptura.

¶ Primo, Vtrum conteniens fuerit ei annuntiatione, quod in ea generandum erat.

¶ Secundo, Per quem erat ei hoc annuntiatione.

¶ Tertio, Per quem modum ei annuntiatione debebat.

¶ Quarto, De ordine annuntiationis.

destinata opera. Sed excludi causalitatem propriam respectu complementi per oppositum ad prophetiam comminationis: nam propheta comminationis non dicit causam, quod completur, sed relinquit nostro arbitrio utram partem uelit: qui enim comminatur, non cauere: sed si nos perseveramus in malo, nos ipsi accersimus comminatione: & ideo nostro arbitrio prophetia comminationis compleri dicitur: Sed qui praedestinat perducit ad destinationem terminum: & ideo prophetia praedestinationis causam in se importat complementi, & non relinquit illud optioni nostri arbitrii. Et propterea nostrum arbitrium, licet libere concurrat ad praedestinationis complementum, quia tamen non est causa huius complementi sicut in comminationibus, sed est concausa & subcausa respectu praedestinationis, ideo sine nostro arbitrio causante compleri dicitur prophetia praedestinationis.

¶ In responsione ad secundum, distingue inter fidem incarnationis future abolute, & ex Maria. Et uide quod beata Virgo habebat expressam fidem future in carnationis, sed non habebat fidem explicitam, quod ex te futura esset incarnatio: sicut modo credimus explicitam quod incarnatus est ex Maria. Communis autem ratio ex parte reiectae, quare tunc non erat fides huius conditionis, explicita est, quia nondum erat aperte promulgata, quod ex ipsa Maria futura esset incarnatio. Singularis autem ratio ex parte ipsius beatae Virginis fuit, quia ipsa erat humillima, nec tam excelsa de se cogitabat, ut in litera dicitur.

¶ In responsione ad primum, cum autem audis prophetiam praedestinationis compleri sine nostro arbitrio causante, non intelligas omnem ab arbitrio nostro excludi causalitatem circa rem praedestinatum: quonia hoc falsum esset: causamus siquidem nostro arbitrio multa pra-

ra. Primo quidem, ut seruaretur congruus ordo coniunctionis filii Dei ad Virginem, ut scilicet prius mens eius de ipso instrueretur, quam carne eum conciperet. Unde Aug. * dicit in libr. de Virginitate, Beatior est Maria percipiendo fidem Christi, quam concipiendo carnem Christi. Et postea subdit, * Materna propinquitatis nihil Mariae profuisset, nisi felicitus Christum corde quam carne gestasset. Secundo, ut posset esse certior testis huius sacramenti, quando super hoc diuinitus erat instructa. Tertio, ut uoluntaria sui obsequii munera Deo offerret, ad quod se promptam obtulit dicens, Ecce ancilla Domini. Quarto, ut ostenderetur esse quoddam spirituale matrimonium inter filium Dei, & humanam naturam: & id per annuntiationem expectabatur consensus Virginis, loco totius humanae naturae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod prophetia praedestinationis completur sine nostro arbitrio causante: non tamen sine nostro arbitrio consentiente.

AD SECUNDUM Dicendum, quod beata Virgo expressam fidem habebat in carnationis futurae: sed cum esset humilis, non tam alta de se sapiebat: & ideo super hoc erat instruenda.

AD TERTIUM Dicendum, quod spirituale conceptionem Christi, quae est per fidem, praedit annuntiatione, quae est per fidei praedicationem secundum quod fides est ex auditu, ut dicitur Rom. 10. Nec tamen propter hoc aliquis pro certo scit se gratiam habere, sed scit ueram fidem esse, quam accepit.

ARTICVLVS II.

Vtrum annuntiatione beate Virgini fieri debuerit per angelum.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod beata Virgini non debuerit annuntiatione fieri per angelum. Supremis, n. angelis sit relatio immediate a Deo, ut Dion. * dicit 7. c. cael. hierar. sed mater Dei est super omnes angelos exaltata. ergo uideatur, quod immediate a Deo debuerit sibi annuntiatione incarnationis mysterium, & non per angelum.

¶ 2. Praet. Si in hoc oportebat seruari communem ordinem secundum

¶ Super quaest. trigesima articulum secundum.

In corpore unica est conclusio. Conueniens fuit annuntiatione per angelum & car. Probatur tripliciter. Omnia clara sunt in litera.

¶ In responsionibus ad primum & secundum aduerte discessionem, dum quod

¶ In responsionibus ad primum & secundum aduerte discessionem, dum quod

3. di. 2. q. 4. ar. 1. q. 1.

* c. 7. p. a. m. d.

effe uisibilem, sed intelligibilem tantum fuisse, aduertendum quod ultra Ambrosii, Augusti, Chryl. Auctoritate auctoritatem, ut in litera dicitur, Evangelii textus præ se fert corporealem uisionem fuisse. Tum, ex descriptis de angelo: quoniam describit primo ipsum Zachariae apparuisse stantem a dextris altaris:

constat autem quod stare a dextris altaris corporealem fimum dicit. Et consequenter subdit quod missus est in ciuitatem Galilee, & ingressus est ad Virginem, exercitati autem in sacris literis sciunt quod huiusmodi uerba, ingressus est ad Regem, ad talem &c. corporealem motum significare conueniunt. Et subditur de sermone eius & colloquio cum beata Virgine, & talem quod discessit ab ea, quod etiam corporealem motum significat. Tum, ex descriptis de beata Virgine: quoniam describitur turbata turbatione timoris, ut patet ex eo quod angelus dixit ei post, Ne timeas Maria: turbatio autem timoris ad partem spectat sensitiuam, & rursus turbatio illa timoris in sermone angeli describitur accidisse, Et non si intelligibilis tantum fuisset sermo, cum audiens mentem tantum intelligibilem spirituales substantias sermone, elauata supra se sit, non timuisset in parte inferiori. Tum, ex progressu in ipsa descriptio: describitur enim primo audisse, deinde turbari, tertio cogitare, & quarto sanari ab angelo nominam confortante; Ne timeas Maria: hic enim ordo, hic progressus ad corporales actus, auditus, affectus sensitiui, & cogitatio partium simul cum intellectu, & naturale remedium materialium nostrarum passionum clarissime spectat. Sunt etiam ad hoc rationes in litera allatae, multum urgentes secundum subiectam materiam, indisciplinatam quippe mentis est, querere in similibus certitudinem mathematicam ut Philosophus docuit: certitudo enim quæ & tot auctoritatibus, rationibus;

apparuerit Virgini uisione intellectuali. ¶ 2 Præ. Visio imaginaria uidetur etiã esse nobilior, quàm uisio corporalis; sicut imaginatio est altior potentia, quàm sensus: sed angelus apparuit Ioseph in somnis secundum imaginariam uisionem, ut patet Matthæi 1. & 2. ergo uidetur quod etiã apparere debuerit beatæ Virgini imaginaria uisionem, & non corporalem.

¶ 3 Præ. Corporalis uisio spirituales substantias, uidentes stupefacit. unde & de ipsa Virgine cantatur, Expauit uirgo de lumine: sed melius fuisset quod a tali turbatione mens eius esset præseruata. non ergo fuit conueniens, quod huiusmodi annuntiatio fieret per uisionem corporealem.

SED CONTRA est, quod Augusti. In quodam sermone inducit beatam virginem sic dicentem, Venit ad me Gabriel archangelus, facie rutilas, ueste coruscans, incessu mirabilis: sed hæc non possunt pertinere nisi ad corpoream uisionem. ergo corporea uisione angelus annuntians beatæ Virgini apparuit.

RESPON. Dicendum, quod angelus annuntians apparuit matri Dei corporea uisione, & hoc conueniens fuit. Primo quidem, quantum ad id, quod annuntiabatur: uenerat enim angelus annuntiare incarnationem in uisibilis Dei. Vnde etiam conueniens fuit, ut ad huius rei declarationem, inuisibilis creatura formam assumeret, in qua uisibiliter appareret, cum etiam omnes apparitiones ueteris testamenti ad hanc apparitionem præordinentur, quæ filius Dei in carne apparuit. Secundo, fuit congruum dignitati matris Dei, quæ non solum in mente, sed in corpore uentre erat Dei filium receptura: & ideo non solum mens eius, sed etiam sensus corporei erant uisione angelica refouendi. Tertio, congruit certitudini eius, quod annuntiabatur; ea enim, quæ sunt oculis subiecta, certius apprehendimus, quàm ea, quæ imaginamur. Vnde Chryso. dicit super Matthæum quod angelus non in somnis, immo uisibiliter Virgini assistit. nam quia magnam ualde reuelationem accipiebat ab angelo, egebat ante tantæ rei euentum, uisione solenni.

¶ plano sensu textus habetur, sufficientissima est in hoc & similibus quæstis, certitudo apud rite dispositas mentes.

¶ In responsione ad tertium, aduerte primo, quod Auctor turbationem, quæ in corporalibus aut imaginariis superiorum uisionibus accidit, reducit in necessitatem materiam. Apparitiones siquidem huiusmodi elatione sunt supra se ipsum; ita quod eleuatio ab inferiori commota parte inchoat, ducens admittendo hominem supra se ipsum: huic autem finis, qui est eleuari tantum modo supra se ipsum, annexa est debilitatio partis inferioris: quia intentio uehemens, animam ad superiora trahens debilem deserat oportet inferiorem partem commotam autem iam partem in sui de sermone turbati consequens est, quasi earentem continente forti. Et hæc in communi dicitur accipere secundum naturam humanam necessitatem, ex qua Auctor docet huiusmodi turbationem non esse ita nocuam, ut præmittenda sit ob eam uitandam angelica apparitio: sicut nullus sapiens præmittit ad sine operari propter uitanda mala emergentia ex necessitate materiam, ut patet in artificialibus & naturalibus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod intellectualis uisio est potior, quàm uisio imaginaria uel corporalis, si sit sola: sed ipse Augustinus dicit quod excellentior est prophetia, quæ habet simul intellectualem & imaginariam uisionem, quæ illa quæ habet alteram tantum: beata autem Virgo non solum percipit uisionem corporealem: sed etiam intellectualem illuminationem, unde talis apparitio nobilior fuit. Fuisset tamen nobilior, si ipsum angelum intellectualem uisione in sua substantia uisidisset: sed hoc non patiebatur status hominis uiatoris, quod angelum percipientem uideret.

AD SECVNDVM Dicendum, quod imaginatio est quidem altior potentia, quàm sensus exterior: quia tamen principium humanæ cognitionis est sensus, in eo consistit maxima certitudo, quia semper oportet quod principia cognitionis sint certiora: & ideo Ioseph, cui angelus in somnis apparuit, non ita excellentem apparitionem habuit, sicut beata Virgo.

AD TERTIVM Dicendum, quod sicut Ambricius super Lucam perturbationem, & a nostro alienamur affectu, quando restringimur aliquis superioris potestatis occurrit. Et hoc contingit, non solum in corporalibus: sed etiam in uisione imaginaria. Vnde Gene. decimo quinto dicitur, quod cum sol occubisset, sopor irruit super Abraham, & horror magnus & tenebrosus inuasi eum. Talis tamen perturbatio hominis, non tantum homini nocet, ut propter eam de beat angelica apparitio præmitti. Primo quidem, quia ex hoc ipso, quod homo supra se ipsum eleuatur (quod ad eius pertinet dignitatem) pars eius inferior debilitatur, ex quo prouenit perturbatio prædicta, sicut etiam calore naturali ad interiora redacto, exteriora tremunt. Secundo, quia sicut Origenes dicit super Lucam, Angelus apparens, sciens hanc esse humanam naturam, primum perturbationem humanam medetur, unde tam Zachariae, quam Mariæ post turbationem dixit, Ne timeas.

Et propter hoc, ut legitur in uita Antonii, non difficilis est beatorum spirituum malorumque discretio. Si enim post timorē successerit gaudium, a Domino uenisse sciamus auxiliū:

in sermone de Natali domini ante med. to. 10.

Hom. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2. Alias, relationem accipiebat ab angelo, egebat tunc rei euentus uisione solenni.

Ho. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2.

Ho. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2.

Ho. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2.

quia securitas animæ, p̄sentis ma-
icstatis indicium est. Si autem in-
cussa formido permāserit, hostis
est qui uidetur: ipsa etiam turba-
tio Virginis, conueniens fuit ue-
recundia uirginali: quia ut Am-
bro.* dicit super Lucā, trepidare
uirginum est, & ad omnes uiri in-
gressus pauere, omnes uiri affa-
tus uereri. Quidam tamen dicunt
quod cum beata Virgo affluta ef-
set uisionibus angelorum, nō tur-
bata fuit in uisione angeli: sed in
admiratione eorum, quæ ei ab an-
gelo dicebantur, quia de se tam
magnifica non cogitabat. Vnde
& euangelista non dicit, quod tur-
bata fuerit in uisione angeli, sed
in sermone eius.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum annuntiatio conuenienti fuerit ordine perfecta.

AD QVARTVM sic proceditur.
Videtur, quod annuntia-
tio eius non fuerit conueniēti or-
dine perfecta. Dignitas enim ma-
tris Dei dependet ex prole conce-
pta: sed causa prius debet manife-
stari, quā effectus. ergo primo
debuisset angelus Virgini annuntia-
re conceptum proles, quā eius
dignitatem exponere, eam salu-
tando.

¶ 2 Præter. Probatio aut prætermi-
ti debet in his, quæ dubia nō sūt,
aut prætermitti in his, quæ dubia
esse possunt: sed angelus primo
uidetur annūtiasse id, de quo Vir-
go dubitaret, & dubitando quæ-
reret, dicens, Quomodo fiet i-
stud: & postea probationem
adiunxit, tum ex exemplo Elifa-
beth, tum ex Dei omnipotentia:
ergo inconuenienti ordine annū-
tiatio per angelum est effecta.
¶ 3 Præter. Maius non potest pro-
bari sufficienter per minus: sed
maius fuit uirginem parere, quā

uerulam: ergo non fuit sufficiens probatio angeli, probantis conceptum Virginis ex conceptu lenis.

SED CONTRA est, quod dicitur Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt: angelus autem missus est a Deo, ad hoc, quod Virgini annuntiaret, ut dicitur Luc. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.

RESPON. Dicendum, quod annuntiatio con-
gruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim an-
gelus intendebat circa Virginem. Primo quidem,
reddere mentem eius attentam ad tantæ rei con-
siderationem, quod quidem fecit, eam salutan-
do quadam noua & insolita salutatione. Vnde
Origene.* dicit super Lucam, quod si sciuisset ad-
dum quempiam similem esse factum sermonem
(ut pote quæ habebat legis scientiam) num-
quam eam quasi peregrina talis saluatio terruif-

fer: in qua quidem salutatione, premisit idoneitatem
eius ad conceptum, in hoc quod dixit, Gratia plena:
expressit conceptum, in hoc quod dixit, Dominus
tecum: & prænuñtiauit honorem consequentem,
cum dixit, Benedicta tu in mulieribus. Secundo au-
tem, intendebat eam instruere de mysterio incarna-
tionis, quod in ea erat implendum, quod quidem
fecit in prænuñtando conceptum & partum, dicens,
Ecce concipies in utero &c. & ostendendo dignita-
tem proles conceptæ, cum dixit, Hic erit magnus, &
etiam demonstrando modum conceptionis, cum
dixit, Spiritus sanctus superueniet in te. Tertio, inten-
debat animum eius inducere ad consensum, quod
quidem fecit exemplo Elisabeth, & ratione ex diui-
na omnipotentia sumpta.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod animo hu-
mili nihil est mirabilius quam auditus sue excellen-
tiæ; admiratio autem maxime attentionem animi
facit: & ideo angelus uolens mentem Virginis atten-
tam reddere ad auditum tanti mysterii, ab eius lau-
de incipit.

AD SECUNDVM Dicendū, quod Ambr.* expresse
dicit super Lucam, quod beata Virgo de uerbis angeli
nō dubitauit. Dicit. n. temperatior est Mariæ respon-
sio, quam uerba sacerdotis. Hæc ait, Quomodo fiet
istud: ille respondit. Vnde hoc sciam? Negat ille se cre-
dere, qui negat se scire ista: non dubitat esse facien-
dum, quod quomodo fieri possit inquit. Aug.* ta-
men uidetur dicere, quod dubitauerit. Dicitur enim
in lib. Quæstionum ueteris & noui testamenti: Am-
bigenti Mariæ de conceptu, possibilitatem angelus
prædicat: sed talis dubitatio magis est admirationis,
quā incredulitatis: & ideo probationem angelus
inducit, non ad auferendam infidelitatem, sed magis
ad remouendam eius admirationem.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Ambr. di-
cit in Hexameron, ob hoc multæ steriles præuen-
runt, ut partus credatur Virginis; & ideo conceptus
Elisabet sterilis inducitur, non quasi sufficiens argu-
mentum, sed quasi quoddam figurale exemplum:
& ideo ad confirmationem huius exempli subditur
argumentum efficax ex omnipotentia diuina.

QVAESTIO XXXI.

De conceptione saluatoris quod ad materiam de qua corpus eius conceptum est, in octo articulos diuisa.

¶ Super quæst. trigesi-
mæ prima articulum
primum.

TITULUS clarus.
In corpore v-
na conclusio: Con-
niens fuit, ut Chris-
tus carnem lumen-
ret ex Maria ex Adā
deriuata. Probatur:
Christus assumpsit
naturam humanā, ut
eam a corruptione
purgaret. ergo as-
sumpsit eam, secun-
dum quod erat ex ori-
gine uitata ex Adā,
ergo conueniens fuit,
ut assumeret carnem
ex Maria ex Adam
deriuata. Prima con-
sequencia probatur:
quia natura humana
non aliter indigebat
purgatione. Secun-
da uero probatur,
ut sic per assumptio-
nem curaretur hu-
mana natura.
¶ Nota hic, quod
assum-

DEINDE considerandum
est, de ipsa conceptione
saluatoris. Primo, quan-
tum ad materiā, de qua eius cor-
pus conceptū est. Secundo quan-
tum ad conceptionis auctorem.
Tertio, quantum ad modum &
ordinem conceptionis.

CIRCA primum queruntur octo.

¶ Primo, Vtrum caro Christi fuerit sumpta de Adam.

¶ Secundo, Vtrum fuerit sumpta de Dauid.

¶ Tertio, De genealogia Christi, quæ in euangeliiis ponitur.

¶ Quarto, Vtrum decuerit Christum nasci de femina.

tem animæ ad mate-
riam aliquam gaudii,
& auertere materia
timoris: ut sic huma-
nus animus sensuales
motus sequens absq-
timore lætus reddat.
Er propterea, noli in
dicto signo pedem
iudicijingere: sed me
moro: quod in his
quæ sunt per accidēs
contingit etiam sap-
ientis falli.

¶ Super quæstionis
30. articulum quar-
tum.

TITULUS querit
de ordine dicto-
rum ab angelo annū-
tiate.

In corpore una cō-
clatio: Annuntiatio
congruo ordine per
angelum est perfecta.
Probatur quia tria in
tertia. J. attentio, in-
structio, & consen-
sus, conuenienter or-
dinata, facta procura-
ta, sunt. Omnia cla-
re patent in litera:
¶ In response ad
primum, perspicue na-
turam humilitatis
reddere. Animam ad
mirabilem suam lau-
dum, quia assidue a-
nimus humilis circa
imperfectiones suas
condignaque illis
mercedem uersatur,
quo fit ut magnum
de se audire, ut no-
num, insolitum, cel-
sum, atque occultū,
& admirationem sibi pa-
riat. Hinc autem ha-
bemus unde no sipo-
fos cognoscere intus
possimus, si uere hu-
miles sumus, nam ad
nostras laudes si nul-
lus admirationis mo-
tus confurgit, perci-
pere possimus quan-
tum ab humili anti-
mo longe sumus.

¶ 2 Præter. Probatio aut prætermi-
ti debet in his, quæ dubia nō sūt,
aut prætermitti in his, quæ dubia
esse possunt: sed angelus primo
uidetur annūtiasse id, de quo Vir-
go dubitaret, & dubitando quæ-
reret, dicens, Quomodo fiet i-
stud: & postea probationem
adiunxit, tum ex exemplo Elifa-
beth, tum ex Dei omnipotentia:
ergo inconuenienti ordine annū-
tiatio per angelum est effecta.
¶ 3 Præter. Maius non potest pro-
bari sufficienter per minus: sed
maius fuit uirginem parere, quā

uerulam: ergo non fuit sufficiens probatio angeli, probantis conceptum Virginis ex conceptu lenis.
SED CONTRA est, quod dicitur Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt: angelus autem missus est a Deo, ad hoc, quod Virgini annuntiaret, ut dicitur Luc. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.
RESPON. Dicendum, quod annuntiatio congruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim angelus intendebat circa Virginem. Primo quidem, reddere mentem eius attentam ad tantæ rei considerationem, quod quidem fecit, eam salutando quadam noua & insolita salutatione. Vnde Origene.* dicit super Lucam, quod si sciuisset addum quempiam similem esse factum sermonem (ut pote quæ habebat legis scientiam) numquam eam quasi peregrina talis saluatio terruif-

uerulam: ergo non fuit sufficiens probatio angeli, probantis conceptum Virginis ex conceptu lenis.

SED CONTRA est, quod dicitur Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt: angelus autem missus est a Deo, ad hoc, quod Virgini annuntiaret, ut dicitur Luc. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.

RESPON. Dicendum, quod annuntiatio con-
gruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim an-
gelus intendebat circa Virginem. Primo quidem,
reddere mentem eius attentam ad tantæ rei con-
siderationem, quod quidem fecit, eam salutan-
do quadam noua & insolita salutatione. Vnde
Origene.* dicit super Lucam, quod si sciuisset ad-
dum quempiam similem esse factum sermonem
(ut pote quæ habebat legis scientiam) num-
quam eam quasi peregrina talis saluatio terruif-

Li. 2. in Luc.
c. 2. cuius ti-
tulus est 3
De Maria in
arrogatiōe
&c. to. 5.
In lib. 6. ex
nouo testa-
to. q. 5. in prin-
cipio respon-
sionis. 10. 49